

تک‌گویی‌ها

[نُه نمایشنامه]

آشنایی

برگردانِ مرده نامت

انتشارات نیلا

پنت، آلن، ۱۹۳۴ - م. Bennett, Alan

تک‌گویی‌ها [نه تک‌گویی] / نوشته‌ی آلن پنت؛ برگردان مریم نامتی

تهران: نیلا، ۱۳۹۹

۱۷۲ ص - - [قلمرو هنر ۳۵۱؛ زیر نظر حمید امجد]

ISBN: 978-600-122-121-7

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی: Talking Heads

نمایشنامه‌ی تلویزیونی انگلیسی - - قرن ۲۰ م.

نامتی، مزده، ۱۳۶۴ - ، مترجم.

PR

۸۲۲/۹۱۴

۳۱۰۸۶۰۹

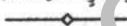
کتابخانه‌ی ملی ایران

انتشارات نیلا

قلمرو هنر [۳۵۱]

زیر نظر حمید امجد

کتابخانه

آلینت

برگردان مره ثامن

با سپاس از همکاری محمد چرم‌شیر، رضا والی، حسین سی‌پور، مهدی پسنده

طراح: ژیل اسماعیلیان

چاپ یکم: ۱۳۹۹

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: زرین‌نقش

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۲۲-۱۲۱-۷

ISBN: 978-600-122-121-7

هرگونه نقل و استفاده و اجرا از این نمایشنامه‌ها بسته به اجازه‌ی کتبی ناشر است.

www.NilaBook.com

Nila@NilaBook.com

www.instagram.com/NilaBooks

تهران — صندوق پستی ۱۹۵۸۵/۷۵۵ — تلفن ۶۶۷۳۴۲۹۸

۵	مقدمه‌ی نویسنده
۹	زنی بی‌اهمیت
۳۵	بستری میانِ عدس‌ها
۵۱	بختِ بزرگی او
۷۵	ثابت‌قدم
۹۳	بیسکوییتی زیرِ کاناپه
۱۰۷	دستِ خدا
۱۲۳	خانمِ فوزارد پابند می‌شود
۱۴۳	سگِ خیابونی
۱۵۷	شب‌های باغِ اسپانیایی

مقدمه‌ی نویسنده

این مجموعه شامل فصل‌های اول و دوم مجموعه‌ی نمایش‌های تلویزیونی تک‌گویی‌ها^۱ است که در کل دوازده تک‌گویی دارد.^۲ شاید بد نباشد یک تک‌گویی قدیمی‌تر هم به آن مجموعه اضافه کنم: «زن بی‌اهمیت» که نخستین بار در سال ۱۹۸۲ از تلویزیون پخش شد، و برای آن نیز مقدمه‌ای نوشتم:

تک‌گویی «زن بی‌اهمیت» را با این تصوّر نوشتم که شاید خودم آن را کارگردانی کنم. من هرگز تجربه‌ی کارگردانی تلویزیونی یا صحنه‌ای نداشته‌ام و امکان انجامش را به قالبی ساده (اگر نگویم خام) رساند: نمایشنامه‌ای که فقط یک بازیگر زن دارد و او مستقیماً با دوربین صحبت می‌کند.

با این تصوّر که حداکثر با دو دوربین بتوانم کار کنم نمایشنامه را به صورت مجموعه‌ای از نماهای متوسط طراحی کردم که دوربین خیلی

۱- عنوان اصلی مجموعه، و نیز این کتاب، Talking Heads است، و معادل فارسی این اصطلاح — در لغت — تصویر مجریان یا شرکت‌کنندگان در گفت‌وگوهای تلویزیونی است که نشان داده می‌شود در پشت (تصویر سر) در حال سخن گفتن دیده می‌شوند. آلتین بنت از آن قائل به اجرای نمایش‌های تک‌نفره‌اش، و طراحی مجموعه‌ای نمایشی (به تهیه‌کنندگی اینس لویان، ۱۹۰۱-۱۹۲۵):
۲- این برگردان فارسی شامل نه تک‌گویی (هشت قسمت از آن مجموعه‌ی تلویزیونی و یک تک‌گویی جداگانه با عنوان «زن بی‌اهمیت») است. تک‌گویی‌های دوم تا پنجم از فصل اول، و تک‌گویی‌های ششم تا نهم از فصل دوم مجموعه انتخاب شده‌اند. یکی دیگر از تک‌گویی‌های همین مجموعه‌ی تلویزیونی نیز، پیش‌تر با عنوان نامه‌نویس توسط بهاره جهان‌دوست به فارسی برگردانده و در مجموعه‌ی کتاب کوچک نیلا منتشر شده بود، و به همین دلیل از ترجمه و گنجاندنش در این کتاب صرف‌نظر شد.

آهسته به سمتِ نمایِ درشتِ شخصیت حرکت کند، لحظاتی روی همان نماهای درشت بماند، و دوباره به همان آهستگی از او فاصله بگیرد. نمی‌خواستم بین صحنه‌ها هیچ قطعی وجود داشته باشد، گرچه این طولانی شدنِ برداشتِ بعضی قسمت‌ها بارِ زیادی بر دوشِ بازیگر می‌گذاشت: مثلاً اولین گفتار [در «زن بی‌اهمیت»] دوازده دقیقه طول می‌کشد. در فیلبرداری به این شیوه، قطع کردنِ تصویر عملاً غیرممکن می‌شود: یک تن با اشتباه کوچک، و آن‌گاه دوباره بازگشت به ابتدای صحنه. یک راه حل، استفاده از صفحه‌ی نشان‌دهنده‌ی متن در معرض دیدِ بازیگر^۱ بود؛ اما باتریش راتلج^۲، بازیگری که نمایشنامه برای او نوشته شد، عاجزانه می‌خواست از آن استفاده نکند، و البته حق هم داشت. حتّاً زمانی که بازیگر ب متن نمایش تسلط کامل داشته باشد، دیدنِ همان متن که در کنارِ عِدسی در پایینِ آرام‌آرام می‌رود، نگاهِ بازیگر را به سوی خود می‌کشد؛ افسوس که دوبه‌دو می‌کنند ی مشابه نگاهِ مار که خرگوش را می‌خکوب می‌کند. در نتیجه تصمیم گرفتم از دوربین دوم استفاده کنم، و نماهایی از نیم‌رخ «خانم اسکوفیلد»^۳ بگیرم. حالا در صورتِ نیاز می‌شد تصویرِ یک دوربین را به تصویرِ دوربینِ دیگر قطع کرد.

دستِ آخرِ نمایش را من کارگردانی نکردم، چون من قولِ کار روی نمایشنامه‌ی دیگری بودم. جایلز فاستر^۴ کارگردانی‌اش کرد. بدبختی‌هایی که قالبِ متنِ من داشت ابتدا به نظرش آزاردهنده و نگران‌کننده بود، اما نهایتاً به قالبِ متن وفادار ماند. او کارش را با حرکت دادنِ نمایش آغاز کرد، یعنی «خانم اسکوفیلد» از این طرفِ استودیو به آن طرف می‌رفت

۱- Autocue: دستگاه نمایشگری که متن پیش روی مجریان و گویندگان تلویزیونی بر آن گردانده می‌شود.

۲- Patricia Routledge: (متولد ۱۹۲۹) بازیگر، کمدین و خواننده‌ی انگلیسی.

3- Miss Schofield

4- Giles Foster

تا حرکت‌های درون متن را به نمایش بگذارد. ولی در جریان تمرین‌ها نوعی روند ساده‌سازی شکل گرفت که به موجبش این حرکت‌ها به درون بازیگر منتقل شد، و در نهایت بازیگر مقابل دوربین بی‌حرکت ماند، یعنی همان‌طور که من از ابتدا تصوّر کرده بودم. البته قطع‌هایی هم میان بعضی قسمت‌ها وجود داشت، زمانی که یک حالت یا چرخش کوچک سر این امکان را فراهم می‌آورد تا بدون زیر پا گذاشتن همان ماهیت بی‌وقفه‌ی نمایشنامه، تصویر به نمای نسبتاً متفاوتی قطع شود. البته ممکن است این بی‌واسطگی و سادگی چندان هم کارایی نداشته باشد. خود عبارت Talking heads در تلویزیون معادل است با کسالت، و تازه این‌جا فقط یک نفر داریم، نه دوتا. «خانم اسکوفیلد» هم که خودش شخصیت کل‌رنگ‌تری است! اما دیگر قراردادن او در نمای کاملاً بسته و بازگرفتن پشتم به هم جزئیاتی از این قبیل که او چه‌طور در غذاخوری نمکدان را قرض گرفته... به‌کدام دیگر خیلی حوصله‌سرب‌ر باشد.

چند خطّ اوّل نمایشنامه را در جلای دیگری کش رفتم. وقتی بچه بودم در جشنواره‌ی بریتانیا^۱ عربی دیدم (که اگر الآن بینم احتمالاً برایم خوشایند نخواهد بود) به نام «شر و اسب تک‌شاخ»، با موضوع فرهنگ و عادات زندگی انگلیسی. می‌رسم آن‌جا بود که با فشاردادن دکمه‌ای بر آن، قطعه‌هایی از مکالمات انگلیسی معمولی می‌شنیدیم. این قطعه‌ها را (به گمانم) استن بن پاتر^۲ نوشته و جوین گریس^۳ اجرا کرده بود. یکی از این قطعه‌ها درباره‌ی مصیبتی بود که برای زنی در طبقه‌ی متوسط اتفاق افتاده، و این‌طور آغاز می‌شد: «دوشنبه حالم خوب نبود.

۱- Festival of Britain: جشنواره‌ای شامل نمایشگاه آثار هنری و عرضه‌گاه محصولاتی با تمرکز بر دستاوردهای ملی بریتانیا، که در تابستان ۱۹۵۱ - به مناسبت یکصدمین سالگرد «نمایشگاه بزرگ بین‌المللی» ۱۸۵۱ - در لندن برگزار شد.

۲- Stephen Potter: (۱۹۰۰-۱۹۶۹) نویسنده‌ی انگلیسی که به‌خاطر هجوهایش بر کتاب‌های خودآموز و طنزهایش درباره‌ی زندگی روزمره مشهور است.

۳- Joyce Grenfell: (۱۹۱۰-۱۹۷۹) خانم کمدین، خواننده، فیلمنامه‌نویس و تهیه‌کننده‌ی انگلیسی.